

„Öntörvényű utat jártam be”

Beszélgetés Dresch Mihálllyal

A hazai jazz nemzetközileg is elismert kiemelkedő képviselője Dresch Mihály szaxofonos, zeneszerző és hangszerelő, aki a magyar népzene és a jazz sajátos ötvöztetésével teljesen egyedi zenei univerzumot alakított ki. Mindehhez feltalálta és megépítette a fuhun névre keresztelt hangszerét is, amely valójában a furulya és a szaxofon elegyítésén alapul, és elvileg alkalmas a sorozatgyártásra. Ezúttal elsősorban a jazz és a népzene hasonló és eltérő vonásairól, illetve általa létrehozott szimbiózisáról beszélgettünk.

➡ Bencsik Gyula

Fotó: Gramofon/Csibi Szilvia

Gramofon: *A közelmúltban egy állami díjas népdalénekes-sel beszélgettem, aki azt mondta, két ma élő zenésznek adna mindenképpen Kossuth-díjat, egyikőjük Dresch Mihály.*

Dresch Mihály: Engem már eddig is túldíjaztak: a Liszt-díjat, Magyarország Érdemes és Kiváló Művésze elismeréseket vagy például a Gramofon folyóirattól 2012-ben Az év legjobb jazzlemeze díjat is megkaptam. Ezúton is köszönöm valamennyit. Hozzáteszem: jobban elismertetném a fiatal tehetségek munkáját, ezzel is ösztönözve őket a színvonalas folytatásra, képességeik maximális kibontakoztatására.

G.: *A Fonóban beszélgettünk, amit bátran nevezhetnénk második otthonodnak, de találkozhattunk volna akár a Buda-*

pest Jazz Clubban is. Valójában egy jazzmuzsikussal, egy népzeneésszel, netán a világzene képviselőjével van dolgom?

D.M.: Meglehetősen öntörvényű utat jártam be zenészként. Engem is alakítanak a hozzám beérkező információk, így a zeneiek is. Sokáig úgy éreztem, hogy jazz-zenész vagyok, aztán rá kellett jöjjenek: ez korántsem egyértelmű. Voltaképpen egyik általad említett kategóriába sem tartozom.

G.: *Etno jazz?*

D.M.: Inkább nem nevesíteném.

G.: *Akkor induljunk ki a zenei szocializációból.*

Fotó: Majnik Zsolt

Dresch Mihály a fuhonnal

D.M.: Gyerekkoromat a Hajdú-Bihar megyei Földes községben töltöttem, ahol az első zenei élményeimet a lakodalmas zenék jelentették. Később, amikor Budapestre jártam iskolába, citeráztam, és vettem édesapámmal egy bendzsót, mert valamiért beleszerettem abba a hangszerbe. Úgy is lett, akkortól bendzsóztam is, továbbá eldöntöttem, hogy zenész leszek. Nagykorúságomra aztán a szaxofonnál kötöttem ki, mert a rádióban hallott Johnny Griffin játéka megbabonázott. Édesapám ebben is segített, így lettem tenorsaxofonos. Az első hangszerem egy cseh Amati volt, amit aztán el kellett adnom, hogy újat vegyek, és így tovább, azóta számos szaxofont elnyűttem. Először Herrer Pálnál tanultam magánúton, aztán az Állami Hangversenyzenekar első klarinétosa, Kraszna László volt a mesterem, majd a konzervatóriumtól kezdve intézményes keretek között tanultam zenélni. A népi hatások a gyerekkor után legközelebb a nyolcvanas évek közepén, a táncház-mozgalomba bekapcsolódva értek. A rendszerváltást követően többször jártam Erdélyben, és megismerkedtem helyi népzeneészekkel.

G.: Milyen előzményei voltak itthon a jazz és a népzene ötvözésének?

D.M.: Például Szabados György munkássága, amelyben legalábbis együtt voltak jelen a magyar hagyományok az improvizációval. Tőle nagyon sokat tanultam. Megemlítem az először a Syriusban hallott szaxofonost és fuvolistát, Ráduly Mihályt, akinek a stílusa magával ragadott. A külföldiek közül a norvég Jan Garbareket, vagy Tomasz Stańko lengyel trombitást említem.

G.: Nálad hogyan kezdődött?

D.M.: Már jazzt tanultam a konziban, de a gondolataimban erősen benne volt gyermekkorom faluja, és gyakran látogattam a Földesen élő nagyszüleimet. Ez a motiváció aztán önkéntelenül megjelent a játékomban is, és elindított az egyedi zenei út keresése felé.

G.: Bármelyik nép zenéje vegyíthető a jazzel?

D.M.: Ez nehéz kérdés. Szinte valamennyi országban kialakult egy sajátos jazznyelv, amely táplálkozik a helyi zenei hagyományokból, és eltér az amerikaitól. A magyar zene elsősorban dallamcentrikus, strófikus, bizonyos tekintetben hasonló periódusok és harmóniak vannak benne, mint a jazzben. A balkáni zene sokkal motivikusabb, ami másfelé orientálja az improvizációt. A román zenében is többféle forma van, de az is inkább motivikus. Minden attól függ, hogy akar improvizálni az ember, hisz létezik totálisan szabad improvizáció, van megfelelő ütemszámra, hagyományos módon, harmóniakra történő rögtönzés, vagy létezik modális improvizáció, tehát ez roppant sokrétű. A zene törvényei végül mindig utat mutatnak.

G.: Ha nem tévedek, teljesen egyedi, hogy kvartettedben a zongora helyét a cimbalom vette át.

D.M.: A cimbalom varázslatos hangszer, magam is kipróbáltam, néhány koncerten játszottam is rajta, ami tényleg volt, maradtam a szaxofonnál és a fúvósoknál, ellenben felkértem Lukács Miklós barátomat, hogy egyesítsük erőnket, így már hosszú ideje ő cimbalmozik a zenekaromban.

Dresch Mihály vonós kvartettjének (Brasnyó Antal, Bognár András, ifj. Csoóri Sándor) most jelent meg az első albuma

Ráduly Misi a hetvenes években, disszidálása előtt használta a cimbalmot az együttesében.

G.: *Viszont a fuhunt egyedül te jegyzed.*

D.M.: A hangszer lényege egy nagy testű furulya, ami megfelel egy C hangolású fuvolának, a mérete és a belső furata is annak felel meg, viszont furulyasíp szóltatja meg, miközben szaxofon billentyűrendszer működteti, vagyis fogásmódja a szaxofonéval egyező. Többféle fából lehet készíteni, gyalogakácából, bodzából, rózsafából, szilva- és körtefából vagy trópusi fafélékből, például ébenfából, és akár bambuszból is, de az nagyon könnyen reped.

G.: *Honnan jött az ötlet?*

D.M.: Gyimesi zenét tanultam furulyán, idővel egy-két furulyabetétet a zenekaromba is beépítettem, amit nagyobb testű, mélyebb hangú hangszeren játszottam. Elhatároztam, hogy készítek magamnak egy nagytestű C-s furulyát, kivágtam egy megfelelő fát, kifaragtam, majd az egyik tönkrement, öreg fafuvolám billentyűit ráépítettem. Akkor jött az ötlet, hogy egy egész billentyűrendszert rátegyek. Batka Ervin hangszerész barátom készített nekem egy szaxofonbillentyű-rendszert, amit ráépítettünk a furulyára. Behangoltam, működött, elkezdtem használni. Egy 12 fokú temperált instrumentum jött létre, ami bármilyen hangnemben megszólaltatható. Írtam zenéket az új hangszere, amiket aztán beillesztettem a zenekarom játékába. Így született végül a 2011-ben megjelent Fuhun című albumunk.

G.: *Milyen zenékben lehet használni?*

D.M.: Népzeneben például hegedűszólamokat lehet vele helyettesíteni, ugyanakkor jazzstandardok is játszhatók rajta. Általában váltogatni szoktam a hangszereimet – a tenor

és szopránszaxofont a fuhunnal – a koncerteken, mikor melyik illik éppen az adott kompozícióba, illetve a hangulatomhoz.

G.: *Te adtad a fuhun nevet?*

D.M.: A találmányi hivatalban (Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala – a szerk.) először is nevet kellett adnom neki. Fölmerült a furafon név, de aztán azért lett fuhun, mert az előtag utal a hangszer fúvós voltára, magára a furulyára, az utótag pedig a nemzeti hovatartozására. Valójában egy kis ideológiai háttér is van a névnek. Volt szerencsém Kínában járni, ahol a pekingi kézműves piacon egy ember bambuszfurulyákat árult, és meglepve láttam, hogy azok csaknem ugyanolyan felépítésűek, mint a tanulmányaimból ismert erdélyi furulyák. Két különbség volt: szilva vagy bodza helyett bambuszból készültek, valamint volt rajtuk egy plusz furat, amire rizspapírt ragasztottak, hogy a kínai zenében ismert zizegő hangot adják. Fogtam egy ilyen hangszert, és elkezdtem rajta gyimesi zenét játszani az egybegyűltek nagy csodálkozására. Ott jutott eszembe, hogy a hunok Belső-Ázsiából jöttek a Kárpát-medence területére, a székelyek pedig az ő leszármazottaik, és valószínűleg ők hozták magukkal a furulyát hazánkba, amit aztán bambusz helyett fából kezdtek készíteni. Erre utal a fuhun név utótagja.

G.: *Mikor rukkolsz elő valami zenei újdonsággal?*

D.M.: Novemberben jelent meg a Brasnyó Antal brácsással, Bognár András nagybőgőssel és ifj. Csoóri Sándor brácsással alkotott vonós kvartettem első albuma, Forrásból címmel. Ezzel a formációval lépünk fel Belgrádban, a Fonó jóvoltából. A Borbély Mihállyal közös zenekarunk új albuma karácsony táján várható. ■

Hagyományok Háza

ADVENTI VASÁRNAPOK

DECEMBER

3.

HERCZKU ÁGNES

DECEMBER

10.

JAKATOS MÓNIKA

DECEMBER

17.

BOGNÁRSZILVIA

- 11:00 gyerekprogramok,
kézműves vásár és foglalkozások
- 13:00 ünnepi sütés-főzés
- 15:00 háziasszonyaink vezetésével
adventi készülődés, daltanulás,
jeles napi szokások
- 18:00 hangulatos **KONCERT**

A részvétel ingyenes.

MAGYAR NÉPI IPARMŰVÉSZETI MŰZEUM

1011 Budapest, Fő u. 6.

2017. DECEMBER 3., 10., 17.